

ITALIJANSKO GOSPODARSTVO OB ZAČETKU LETA 1962**NOV KORAK K ŠE VEČJI INDUSTRIALIZACIJI****Narodni dohodek znaša 21.000 milijard lir - Novo povečanje industrijske proiz-
vodnje - Kmetijstvo in bresposelnost problema, katerih rešitev je neodložljiva**

Ob koncu pravkar minulega leta so italijanski politiki in gospodarstveniki podrobno proučili razvoj raznih gospodarskih panog v zadnjih 12 mesecih, tako da imamo danes precej jasno in natančno sliko stanja, v katerem se v začetku leta 1962 nahaja gospodarstvo Italije. Zbrani podatki in zaključki, ki so jih naredili ob koncu leta, so bili zlasti zato pomembni in zanimivi, ker je italijansko gospodarstvo v predzadnjem, se pravi v letu 1960 po splošnem priznanju tako napredovalo, da so tudi v inozemstvu začeli govoriti o »italijanskem čudežu«. Mnoge je zato zanimalo, ali je leta 1961 gospodarstvo Italije moglo ohraniti doseženo stopnjo razvoja, ki ni imela primera v italijanski zgodovini.

Leta 1960 se je namreč narodni dohodek povečal za 7 odstotkov v primeri z letom 1959 in je znašal nekaj več kot 19.500 milijard. Porastek v predzadnjem letu je bil znatno nad povprečnim porastkom v desetletju 1951-60, ki je znašal povprečno 5,4 odstotka. V letu 1961 se je pa narodni dohodek po zadnjih podatkih povečal za 6,5% v primeri z letom 1960 in znaša torej kakih 21.000 milijard lir.

OD LETA 1911 DO LETA 1961

Te številke in njihov pomen si laže predstavljamo, če pomislimo, da je italijanski narodni dohodek leta 1911 znašal, po današnji vrednosti valute, 5.500 milijard lir 1938. leta 9.500, leta 1945 pa le 3 tisoč milijard lir.

Strokovnjaki trdijo, da se je italijansko gospodarstvo tudi v zadnjem letu zadovoljivo razvijalo, čeprav se je narodni dohodek povečal za 0,5 odstotka manj kot leta 1960, ki je bilo, kot smo že omenili, rekordno.

Na gospodarski napredek je tudi lani odločilno vplivalo povečanje industrijske proizvodnje. K napredku pa je prispevalo svoj delež tudi kmetijstvo, ki je kljub neugodnim vremenskim pogojem jeseni leta 1960, ko se izvršijo glavne setve, povečalo svojo proizvodnjo za 5 odstotkov v primeri s predzadnjim letom. O industrijski proizvodnji so na razpolago natančni podatki le za prvih 9 mesecev lanskega leta, a že iz njih je razvidno, da je proizvodnja narasla za 8,5% v primeri z istim obdobjem v letu 1960. Kaže pa, da se je v tej gospodarski panogi stanje v zadnjih treh mesecih še izboljšalo in danes računajo, da se je celotna industrijska proizvodnja lani povečala za kakih 10 odstotkov ter se v primeri z letom 1953 podvojila.

V tej zvezi strokovnjaki opozarjajo predvsem na znaten razvoj jeklarske, mehanične in avtomobilske industrije. Tako so lani do konca septembra v Italiji izdelali 555.419 avtomobilov in tovornjakov, in sicer 13,3% več kot leta 1960, konec 1961. pa je celotna proizvodnja znašala kakih 800 tisoč enot, s čimer je bil dosežen nov višek. Povečanje proizvodnje je bilo odvisno bodisi od večjega povpraševanja na italijanskem tržišču bodisi od izboljšanja izvoza. V prvih 8 mesecih lanskega leta so namreč v Italiji na novo registrirali kar 50 odstotkov več vozil kot prejšnje leto, v prvih 9 mesecih pa so izvozili 18.246 vozil več kot v istem razdobju leta 1960 (179.075 leta 1961 in 160.829 leta 1960).

Nikakega občutnega napredka pa niso lani zabeležili v ladjedelniški industriji, o čemer se lahko prepričamo zlasti v Trstu

Beg z dežele nujna posledica industrializacije

Lani se je v Italiji mnogo razpravljalo o kmetijstvu. V tej zvezi je treba omeniti, da je junija izšel zakon o kmetijski petletki, ki je bolj znana z imenom zeleni načrt. Vlada pa je sklicala na posebno zborovanje v Rimu predstavnike vseh organizacij, ki se bavijo s to gospodarsko panogo, da iznesejo svoje predloge za korenito izboljšanje kmetijske proizvodnje in zlasti za izboljšanje življenjske ravni ljudi, ki obdelujejo zemljo.

Tudi lani je odgovornim oblastnikom povzročal hude skrbi množični beg z dežele v mesta in industrijska središča. Po zadnjih podatkih izhaja, da je danes v kmetijstvu zaposlenih kakih 27 ali največ 30 odstotkov vse italijanske delovne sile in da se odstotek čedalje bolj manjša. Gre za pojav, ki je sicer logična in naravna posledica čedalje večje industrializacije države in ki se bo nadaljeval tudi v bodočnosti. Število kmetovalcev v Italiji je sorazmerno še vedno večje kot v drugih industrijsko razvitih državah, saj je znano, da se na primer v Franciji bavi s kmetijstvom 20% vse delovne sile, v Zahodni Nemčiji od 15 do 18, v ZDA od 10 do 12 in v Angliji le 4,7 odstotka.

DOLŽNOST DRUŽBE IN DRŽAVE

Množični beg z dežele pa je kljub temu zaskrbljiv, ker ima najprej za posledico, da se tako rekoč čez noč znajde v mestih in industrijskih središčih množica delovne sile brez primerne strokovne izobrazbe, ki

in Trziču, ki sta važni središči tovrstne industrije. Nezadovoljiv razvoj pa strokovnjaki stavljajo v zvezo s splošno krizo, v kateri se ta industrija nahaja skoraj po vsem svetu. Zastoj kaže nadalje tudi tekstilna industrija, medtem ko je napredovala kemična industrija in se je znatno povečala tudi proizvodnja usnjenih izdelkov.

Leta 1961 se je povečal tudi italijanski izvoz, čeprav ne v toliki meri kot predzadnje leto. V prvih 9 mesecih l. 1961 je izvoz dosegel vsoto 1.887,4 milijarde lir in se povečal za 11,9% v primeri z letom 1960. Narasel je pa tudi uvoz, in sicer za 11,2% v primeri s prejšnjim letom. Vrednost uvoženega blaga je lani znašala 2.424,1 milijarde lir, tako da končni obračun izkazuje primanjkljaj, ki je konec septembra znašal 536 milijard lir in se je v primeri z letom 1960 povečal za 9 odstotkov.

zato težko najde zaposlitev in je tako v breme skupnosti. Ker pa toliko ljudi leto za letom opušča kmečka dela, je naravno, da se to pozna pri kmetijski proizvodnji, ki zaradi pomanjkanja delovne sile in nezadostne mehanizacije ter nesmotrne in ne dovolj napredne kmetijske politike, se ne more tako razvijati, kot bi zahteval tempo razvoja drugih gospodarskih dejavnosti, zlasti industrije.

Spričo čedalje večje industrializacije bo število kmetovalcev, kot smo že omenili, tudi v bodočnosti padalo, a dolžnost družbe in države je, da ljudem, ki ostanejo na posestvih, poskrbi in zajamči vsaj takšno življenjsko raven, kot jo imajo drugi delavci, in jih hkrati usposobi, da bodo res kos vsem novim nalogam, ki jih postavlja moderna doba. S temi važnimi problemi se je bavila že omenjena konferenca v Rimu in za njihovo vsaj delno rešitev je bil izglasovan zakon o kmetijski petletki.

Druga nekako kronična bolezen italijanskega gospodarstva je bresposelnost. Saj je Italija tudi v inozemstvu znana kot država z velikim številom bresposelnih in zato je ob koncu leta bilo mnogo zanimanja, ali je bil v zadnjih 12 mesecih dosežen kak napredek v boju proti temu vsestransko škodljivemu pojavu.

Dne 20. julija 1961 je po podatkih osrednjega statističnega urada delovna sila v

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 14. januarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Pravljica o carju Saltanu« (Aleksander Sergejevič Puškin - Oton Zupančič), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj - Odmevi tedna v naši deželi; 14.40 Poje Jelka Cvetežar; 16.00 Popoldanski koncert; 17.00 Za smeh in dobro voljo; 18.30 Obisk v naši diskoteki (Humbert Mamolo); 21.30 Koncert tria Ljubljanskega radia - Stojanovič: Trio za dve violini in violo, Škerjanc: Trio za dve violini in violo, Koral in fuga za dve violini in violo; 22.00 Nedelja v športu.

■ **PONEDELJEK**, 15. januarja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Mladi solisti: Trio Lorenz - Turina; Trio za violino, čelo in klavir, Rahmaninof: Elegija; 19.00 Znanost in tehnika - Glavko Turk: »Radio v podzemlju«; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Donizetti: »Don Pasquale«, komična opera v treh dejanjih. Približno ob 22.10 »Opera, avtor in njegova doba«.

■ **TOREK**, 16. januarja, ob: 18.00 Radijska univerza - Tone Penko: Hormoni; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Slovenske Lavre - Martin Jevnikar: »Simon Jenko in Leopoldina Kuralt ter Marija Mandelce«; 21.35 Koncert pianistke Cite Mally - Prokofijev: Otroška glasba, op. 65; 22.00 Obletnica tedna - Josip Tavčar: »Fr. Grillparzer ob 90-letnici smrti«.

■ **SREDA**, 17. januarja, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Italijanski operni pevci: »Aureliano Pertile«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 20.30 »Boječneža«, enodejanka (Eugène Labiche - Ivan Savli), igrajo člani RO.

■ **CETRTEK**, 18. januarja, ob: 18.00 Radijska univerza - Slavko Andrič: Osnovni pojmi geofizike: »Jonosfera - zemeljski pas žarčenja«; 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Sikstinska kapela«; 19.00 Širimo obzorje - Rado Bednarik: »Sveta si zemlja in blagor mu komur plodiš: »Lepote našega podzemlja«; 20.30 Znani dirigenti: Ataulfo Argenta. Približno ob 21.10 Književnost: »Zbirka črtic Vinka Beličiča - Nova pesem (Fr. Jeza). Približno ob 22.00 Mara Kalan: »O sodobni danski umetnosti«.

■ **PETEK**, 19. januarja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Skladbe jugoslovanskih sodobnih avtorjev - Škerjanc: 4. simfonija za godalni orkester. Orkester beneškega gledališča »La Fenice« vodi Pietro Argento; 19.00 Sola in vzgoja - Ivan Theuerschuh: »Zakaj se nam otroci odmikajo«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja - Mihail Saltikov Ščedrin: »Orel kot mecen«; 22.20 Moderna sonata - Bielinski: Sonata za čelo in klavir.

■ **SOBOTA**, 20. januarja, ob: 14.40 Sestanek z Veselimi planšarji; 15.30 »Gospa Fedele«, dramatisirana zgodba (Antonio Fogazzaro - Raffaele Lavagna - Saša Martelanc), igrajo člani RO; 16.10 Pesmi brez besed, v izvedbi orkestra, ki ga vodi Alberto Casamassima; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija - Nebesa, 10. spev (prevod A. Gradnik, pripravlja B. Tomažič); 18.30 »Jazz panorama«; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Poje Steverjanski zbor; 21.00 Za smeh in dobro voljo; 21.40 Hačaturianove skladbe: »In Memoriam«, simfonična pesnitev, »Masquerade«, suita.

TEDENSKI KOLEDARČEK

14. januarja, **nedelja**: 2. po Razglasenju
15. januarja, **ponedeljek**: Pavel
16. januarja, **torek**: Marcel
17. januarja, **sreda**: Anton
18. januarja, **četrtek**: Liberata
19. januarja, **petek**: Marij
20. januarja, **sobota**: Fabijan

GLASBENA MATICA V TRSTU

privedi v soboto, 13. januarja, v Avditoriju

SIMFONICNI KONCERT ORKESTRA AKADEMIE ZA GLASBO IZ LJUBLJANE

Dirigent **Boris Svava** • Solist **Aleksander Vodopivec**

Vstopnice so na razpolago v Tržaški knjigarni v ul. Sv. Frančiška 20, tel. 61-792 ter eno uro pred pričetkom koncerta v baru »Moscolin«, ulica Teatro Romano 2 (nasproti Avditorija)

Nov korak k še večji industrializaciji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Italiji znašala 21.214.000 enot na 50 milijonov in 737 tisoč prebivalcev. Ta dan je bilo zaposlenih 20 milijonov 641 tisoč oseb, medtem ko je število brezposelnih znašalo 311 tisoč, na prvo zaposlitev pa je čakalo 262 tisoč oseb. Brez dela je bilo torej skupno 573 tisoč ljudi ali 2,7% celotne delovne sile. V primeri z istim mesecem leta 1960 se je število brezposelnih zmanjšalo za 56 tisoč enot ali za 0,3%.

Za italijanske razmere pa je zanimivo, da se te številke ne ujemajo s podatki ministrstva za delo, iz katerih izhaja, da je število brezposelnih večje, v določenih primerih celo za mnogo večje. Ne glede na to je jasno, da problem brezposelnosti še vedno obstaja in da kljub zboljšanju še nikakor ni rešen.

MANJKAJO SPECIALISTI

Strokovnjaki opozarjajo, da bi nadaljnji razvoj industrije mogel gotovo odpraviti brezposelnost, a le pod pogojem, da se delovna sila strokovno izobrazijo. Že danes se namreč dogaja, da v velikih industrijskih

središčih, kot sta Milan in Torino, kjer je letno kakih 38 - 48 tisoč novih delovnih mest, marsikatero podjetje ne more najti delavcev - specialistov, ker jih enostavno ni. Zaradi nadaljnega dotoka delovne sile z dežele in industrijskega razmaha bo ta problem postal v bodočnosti še občutnejši, če ne bo družba ali država poskrbela, da nova delovna sila dobi primerno strokovno izobrazbo, kar pa je mogoče le s korenito preureditvijo in izpopolnitvijo šolskega stroja.

O tem vprašanju so si edine vse politične sile, saj vse poudarjajo, da je prva in glavna naloga vlade in parlamenta, da temeljito zboljša šolstvo in zlasti ustroj strokovnega šolstva. Če ne bodo na tem področju sprejeli novih, korenitih ukrepov, se bo po mnenju nekaterih strokovnjakov zgodilo, da bo v Italiji mnogo delovnih mest nezasedenih, ker ne bo, kljub množici brezposelnih, strokovnjakov, ki bi jih lahko zasedli.

Kmetijstvo in šolstvo sta torej glavna problema, ki se v začetku tega leta postavljata vladi in državi, in katerih rešitev je postala neodložljiva.

Potovanje italijanskih državnikov v Maroko

Italijanska ministra Segni in Fanfani sta se mudila tri dni na obisku v Maroku. Z maroškim kraljem sta se razgovarjala o mednarodnem političnem položaju. Teža razgovorov pa je slonela na gospodarskih vprašanjih. Gre za petletni načrt, pri katerem bodo v veliki meri udeležena tudi nekatera italijanska podjetja. Z italijanskim kapitalom bodo zgradili velikansko mehanično tovarno pri Casablanci; družba Be-

retta bo postavila pri Fesu tovarno orožja; podjetje Mazzoli tekstilne tovarne; Martini tovarne likerjev. Pri Casablanci bo družba Somaca izdelovala dnevno po 30 avtov znamke Fiat. Za gospodarski razvoj Maroka bo prišla v poštev tudi družba RAI, ki bo postavila velike televizijske oddajnike; v Marakešu pa bo ustanovljena kinematografska družba. Fanfani je izjavil, da bo Italija rade volje sodelovala pri tej široki ekonomski dejavnosti, a da mora predvsem gledati na potrebe italijanskih južnih pokrajin in da Italija tudi ne mara nikogar izpodrivati v Maroku. Te besede so bile namenjene bržkone Franciji, ki prav gotovo ne vidi rada, da si kdo drugi utrjuje položaj na njenih nekdanjih kolonialnih tleh.

Zadeva letališča Fiumicino

Italijanski parlament se bo moral baviti s perečo zadevo letališča v Fiumicinu blizu Rima. Posebna parlamentarna komisija je pod predsedstvom poslanca Bozzija ugotovila, da so visoke osebnosti, med temi tudi ministri in generali, premalo pazili, kako se troši denar. Dela so naročevali pri podjetjih, ki so jih znanci in prijatelji nalašč v ta namen ustanavljali. Stotine milijonov so tekle iz državnih blagajn, ne da bi vprašali za predhodna odobrenja. Pri oddajanju del na letališču je marsikateri gospod baje vtaknil v žep visoke provizije. Dosti sumničen je letelo na bivše in sedanje ministre Pacciardija, Tognija, Andreottija in druge. Tednik »Europeo« piše kar javno, da hranijo v blagajnah poslanske zbornice take obremenilne listine, da bo marsikatera visoka osebnost prišla na zatožno klop. Nekateri zavračajo namigovanja kot napad na vladno koalicijo. Vendar ni mogoče utajiti dejstva, da je denar na široko tekel kar v milijardah in da je na visokih upravnih mestih nekaj gnilega.

Ob tem se človek nehote spomni tistega upokojenca, ki je prejemal v obrokih recit in piši 180 lir letne pokojnine. Zdaj so mu ugodili, da mu jih bodo izplačevali vse hkrati.

Evropski svet in Južni Tirol

Te dni se je mudil na Dunaju predsednik belgijskega senata Paul Struye, ki je kot odposlanec Evropskega sveta dospel v avstrijsko prestolnico, da osebno spozna stališče Avstrije o južnotirolskem vprašanju. Struye je ob prihodu poudaril, da ne prihaja posredovat ali se pogajat, temveč le zato, da bo po razgovorih na Dunaju in v Rimu lahko sestavil poročilo za politično komisijo Evropskega sveta, ki mu je poverila nalogo, naj se zanima za sporno manjšinsko vprašanje.

Na Dunaju se je Struye sestal s kanclerjem Gorbachom in zunanjim ministrom Kreiskyjem ter s strokovnjaki za Južni Tirol. Danes pa je prispel v Rim, kjer se bo srečal tudi s predsednikom Fanfanijem in zunanjim ministrom Segnijem.

Evropski svet, ki je največja politična organizacija v Evropi, bo na osnovi poročila svojega odposlanca javila prizadetima vladama svoje mnenje o južnotirolski zadevi.

Macmillanov obisk v Bonnu in nova sovjetska poteza

Angleški ministrski predsednik Macmillan je ta teden opravil kratek, a važen obisk v zahodnonemški prestolnici Bonnu. Po razgovorih s kanclerjem Adenauerjem je izšlo skupno poročilo, ki poudarja, da sta si državnik izmenjala misli o vseh glavnih mednarodnih problemih in o odnosih med obema državama. Poročilo omenja, da oba državnik enako presojata najvažnejša mednarodna vprašanja, kot so »odnosi med Vzhodom in Zahodom, splošno in nadzorovano razoroževanje, enotnost svobodnega sveta, utrditev Atlantske zveze in razvoj evropskih skupnosti«.

Macmillan in Adenauer tudi odobravata, da se nadaljujejo razgovori med ameriškim veleposlanikom v Moskvi in sovjetskimi državniki, da se ugotovi, če obstaja kaka možnost za pogajanja o Berlinu. V tej zvezi pa ponovno poudarjata odločno voljo svojih držav, da »skupno z ostalimi zavezniki ohranita svoje položaje v bivši nemški prestolnici in hkrati branita njeno svobodo in njene življenjske koristi«.

Macmillan je z obiskom še prav posebno zadovoljen, ker je Adenauer končno sprejel zahtevo, naj Zahodna Nemčija prispeva k vzdrževanju angleških vojaških sil na lastnih tleh.

Adenauer je baje že pristal, da bo Nemčija v ta namen letno prispevala 35 milijonov funtov šterlingov (62 milijard in 500 milijonov lir) in da bo od Anglije kupila večjo količino orožja in opreme za svojo vojsko.

Glede Evropskega skupnega tržišča in drugih evropskih skupnih organizacij sta državnik izrazila željo, da bi se pogajanja, ki so v teku, zaključila z »ustanovitvijo široke evropske skupnosti, katera naj objema tudi Veliko Britanijo«.

Sovjetska spomenica

Tik pred obiskom angleškega ministrskega predsednika pa je kancler Adenauer prejel od sovjetske vlade dolgo spomenico, ki je vzbudila veliko pozornost ne samo v Nemčiji, temveč po vsem Zahodu. Sovjeti predvsem vabijo nemško vlado na neposredna pogajanja ne samo o Berlinu, ampak o vseh odprtih vprašanjih. Zahodne Nemce skušajo prepričati, da imajo vso korist, če se sporazumejo z Vzhodom. Opozarjajo jih, da je njihova dosedanja tesna politična in vojaška povezanost z ostalimi zahodnimi državami v resnici le škodovala resničnim nemškim koristim in zlasti po globila razdelitev dežele, tako da je njena ponovna združitev postala čedalje bolj oddaljena perspektiva.

Sovjeti nadalje opozarjajo Nemce, da je prijateljstvo zaveznikov dvomljivo, češ da gre Angležem predvsem zato, kako bi ošibili nemško konkurenco na svetovnih tržiščih, Amerikancem pa nemška oborožitev služi predvsem za to, da laže obvladajo svetovni trg, kar je baje Hruščevu zaupal sam Eisenhower.

Glede Berlina je v spomenici rečeno, da Sovjetska zveza ne nasprotuje niti najbolj živahnim gospodarskim, političnim in kulturnim odnosom med Zahodno Nemčijo in bivšo nemško prestolnico, a da bi ta vprašanja morali reševati na pravni osnovi in pri tem spoštovati suverenost drugih dr-

žav (tu je mišljena predvsem Vzhodna Nemčija).

»Zaradi teh in drugih vzrokov — se zaključuje spomenica — Zahodna Nemčija gotovo ne more več hoditi po poti atlantskih sil. Misli mora predvsem na lastne koristi, kar pa je nemogoče, če prej ne uredi odnosov s Sovjetsko zvezo«.

Besedilo spomenice je gotovo spretno sestavljeno in ga preveva izredno spravljen duh. Adenauer pa je baje že odbil vabil. na neposredna pogajanja s Sovjeti, čeprav se zdi, da v njegovi vladni koaliciji niso vsi prav enakega mnenja. Liberalci baje sodijo, da bi bilo sovjetske predloge treba upoštevati, če se izkaže, da z dosedanjim politikom Nemčija nikakor ne more doseči svojih glavnih ciljev.

Za sedaj ne kaže, da bo nova sovjetska diplomatska poteza dosegla kakšen uspeh, vendar ni izključeno, da ne bo v bodočnosti imela kak vpliv na razvoj mednarodnih odnosov.

Tudi ta jim je v napoto

V torek bi bil moral odpotovati z letalom v Maroko predsednik italijanske petrolejske družbe ENI ing. Mattei. V Rabatu sta ga pričakovala Fanfani in Segni, da bi skupno prisostvovali otvoritvi naftnih naprav, kjer ima tudi omenjena družba vložen kapital. Mattei je namreč danes ena najbolj delavnih osebnosti pri organiziranju naftnih trustov. Tik pred odletom so pa našli v letalu napravo, ki bi med poletom prav gotovo povzročila smrtno eksplozijo. V Rimu ne dvomijo, da je bil atentat naperjen proti Matteiu in da ga je pripravila francoska nacionalistična tajna organizacija OAS.

Atentat na Sukarna

V ponedeljek bi se bila kmalu zaobrnila smer visoke politike na Malajskem otočju in na Novi Gvineji. Indonezijski predsednik Sukarno hodi od otoka do otoka in vžiga množice na boj proti Nizozemski, ki drži še zadnji ostanek svojega nekdanjega kolonialnega cesarstva, to je zapadno Gvinejo.

V ponedeljek je Sukarno prišel v Makasar na otoku Celebesu. Ko se je v dolgi vrsti avtov peljal na stadion k zborovanju, je neznana roka vrgla bombo proti predsednikovemu avtu. Zletela je pa previsoko in je padla v množico. Ubila je tri osebe med njimi enega otroka, huje je pa ranila 31 drugih ljudi. Nastal je poplah, ki ga je policija brž ustavila.

Sukarno je kljub atentatu nadaljeval pot in je imel na stadionu oster govor proti Nizozemski.

IŠČE SE MOLOTOV

Nekdanja Stalinova desna roka Vjačeslav Molotov je na zadnjem kongresu komunistične stranke dokončno padel v nemilost. K sreči se je takrat nahajal na Dunaju v neznatnem položaju sovjetskega opazovalca pri mednarodni atomski komisiji. Po kongresu so ga pa poklicali v Moskvo. Vsi so mu tedaj prerokovali, da ga ne bo več nazaj.

Včeraj je pa sovjetsko zunanje ministrstvo javilo, da se Molotov še nahaja v Moskvi in da ne vedo, kdaj se bo odločil za povratek na Dunaj, kjer ga še čaka njegovo mesto.

»Čas pravice«

Pod tem naslovom je mlad francoski duhovnik Robert Davezies napisal knjigo, v kateri obsoja ravnanje francoskih padalcev in skrajnežev z alžirskimi bojovníki. Davezies je bil posvečen v mašnika leta 1951 v Lourdesu. Dve leti je kaplanoval v zapuščeni pirenejski vasi. Potem je naprosil svojega škofa, naj ga pošlje pastirovat med versko zapuščeno delavstvo. Tam so mu tovariši pokazali pretresljivo pismo 14-letnega alžirskega dečka, ki so ga do smrti mučili. Mladi duhovnik se je odločil, da bo pomagal zatiranemu ljudstvu in je zato organiziral leta 1958 ob Pirenejih postojanke, kjer so alžirske begunce oblačili in jih prehranjevali. Takrat je tudi spisal knjižici »Fronta« in »Čas pravice«. Še isto leto ga je policija začela loviti.

Predvčeranjem se je začela proti njemu razprava pred pariškim vojaškim sodiščem z obtožbo, da se je pregrešil proti varnosti države. Na zatožni klopi sedi pravi okostnjak, ki ne tehtati 50 kilogramov. Junaški duhovnik za pravice zatiranih je vzbudil v vsej javnosti veliko zanimanje. Vrsta duhovnikov in kulturnih osebnosti se je priglasila za razbremenilne priče. Davezies pa izjavlja, da je delal samo, kar mu je narekovala krščanska vest. Brani ga celo kardinal Lienart, ki pravi: »duhovnik Davezies je deloval v duhu pravičnosti in bratstva«. Težnje alžirskega ljudstva za neodvisnost, so po nauku Cerkve upravičene, je še omenil kardinal, treba jih je le vskladiti s položajem francoskih naseljenikov v Alžiriji. Čas pravice mora torej priti za vse!

NESREČE PO SVETU

Na progi Rotterdam - Amsterdam na Nizozemskem se je pri križišču Woerden pripetila strahovita železniška nesreča, ki je zahtevala 91 mrtvih. Na omenjenem križišču se je zaradi napačne menjave tračnic zaletel brzovlak z naglico 115 kilometrov na uro v stoječi potniški vlak. Nesrečo sta zakrivili dve sami minuti zamude. Večina vozov se je zdrobila na drobne kose, le lokomotivi sta ostali še precej celi. Večina žrtev so družinski očetje, ki so šli na delo v Rotterdam. Nesreča je vso državo tako pretresla, da je celo nevarnost vojne z Indonezijo stopila v ozadje.

—0—

V Rokavskem prelivu se je ta teden ponesrečila zaradi megle in viharja jugoslovanska ladja »Šabac«. Pri nesreči je prišlo ob življenje 28 mornarjev. Ladja je bila last Kvarnerske plovitve in je bila prav moderno opremljena. Nesreča, ki je zadela jugoslovansko trgovinsko mornarico, je druga po številu žrtev. Leta 1930 se je potopila v Biskajskem zalivu ladja »Daksa«. Z njo vred se je pogreznilo v valove 38 mornarjev.

—0—

V makarski občini v Dalmaciji se je v ponedeljek tresla zemlja. Potres, ki je bil najbrž podmorski, so občutili tudi v Trstu in Gorici. V Makarski je poškodoval dve tretjini hiš, škodo cenijo na dve milijardi dinarjev. Prekiniti so morali tudi šolski pouk, ker je večina šolskih poslopij poškodovanih. Prebivalstvo pa se ni še pomirilo, ker se zdaj boji zemeljskih usadov zaradi neprestanega deževja.

Tržaškega

Tržaški občinski svet:

RAZŠIRITEV POKOPALIŠČA PRI SV. ANI

Tržaški mestni svet je v ponedeljek razpravljal o mnogih upravnih vprašanjih in zlasti o javnih delih. Od teh je treba omeniti predvsem načrt za razširitev pokopališča pri Sv. Ani, za kar je predviden skupen strošek 445 milijonov lir. Pokopališče se bo povečalo za kakih 46 tisoč kv. m, na njem pa bodo zgradili tudi novo kapelo, za kar bodo potrošili 100 milijonov.

Od ostalih javnih del omenjamo gradnjo pralnice in kopalnice v Lonjerju, kar bo stalo 10 milijonov, popravo občinskih cest (120 milijonov) in ureditev občinske klavnice pri Sv. Soboti (52 milijonov) ter popravo šolskih poslopij (50 milijonov).

Imenovanje raznih komisij

Mestni svet bo moral v kratkem imenovati nove predstavnike v komisije in organe, ki vodijo razne, tudi važne ustanove. V ta namen je župan pred kratkim sklical sejo voditeljev vseh političnih skupin, ki so zastopane v občinskem svetu, da se sporazumejo o imenovanju posameznih predstavnikov. V te komisije bo svet imenoval nekaj zastopnikov opozicije, sporno pa je baje še vprašanje Zavoda za gradnjo ljudskih hiš (IACP). Opozicija zahteva, naj se tudi v vodstvo tega zavoda imenuje njen predstavnik, večina pa temu ugovarja, češ da opozicija že ima svojega predstavnika, in sicer miljskega župana Pacca. Ta pa v resnici zastopa okoliške občine in ne le določene stranke. Sporno vprašanje pa bodo verjetno rešili že na eni prihodnjih sej.

Anagrafski uradi v novi palači

Od tega tedna dalje so vse anagrafske in matične urade tržaške občine premestili v novo palačo v ul. Teatro Romano. Poslopije v ul. Diaz, kjer so doslej bili omenjeni uradi, pa bodo po vsej verjetnosti spremenili v muzej.

Državni svet je razsodil:

POSEBNI STATUT LAHKO IZVEDE GENERALNI KOMISAR

Pred nekaj dnevi je v tržaških krogih vzbudila precej komentarjev razsodba rimskega državnega sveta, ki pobilže zadeva pravni položaj Tržaškega ozemlja. Pravni zastopnik družbe »Teatro Puccini« iz Trsta je namreč vložil na državni svet priziv proti nekemu odloku generalnega komisarja Palamare iz leta 1956 in med drugim ospoval njegovo zakonitost, češ da ga je izdal organ, ki ga ne predvideva sedanja italijanska zakonodaja, in nima zato nobene pravne veljave.

Državni svet pa je priziv zavrnil in potrdil polno zakonitost odloka, čeprav ga je izdal organ, ki ga sedanja italijanska pravna ureditev ne predvideva. »Z londonskim sporazumom — pravi razsodba — Italiji ni bila vrnjena polna in brezpogojna suverenost nad področjem A, niti ni bila Jugoslaviji priznana popolna vrhovnost nad področjem B ter se tako spremenil člen 21 mirovne pogodbe«. S tem sporazumom — nadaljuje razsodba — je bilo le začasno urejeno tržaško vprašanje v pričakovanju

morebitne revizije mirovne pogodbe. Italija ima zato v Trstu isto oblast, ki jo je prej imela Zavezniška uprava, in zato so odloki generalnega komisarja zakoniti.

Pustimo danes ob strani podrobno proučitev razsodbe, saj njeno besedilo še ni uradno objavljeno. Že iz tega, kar smo napisali, pa jasno izhaja, da Italija v Trstu nima le iste oblasti, ki so jo prej imeli zavezniki, temveč tudi pravice in dolžnosti, ki jih je nase prevzela z londonskim sporazumom. In da ne pozabimo: sestavni del tega sporazuma je tudi posebni statut, v katerem so našteje naše pravice. Za njegovo izvedbo pa, kot potrjuje samo najvišje italijansko upravno sodišče, ni potrebno poslužiti se dolgega in zapletenega parlamentarnega postopka, temveč je zanj pristojen generalni komisar dr. Mazza. Zakaj se torej določila statuta še ne izvajajo?

ALI JE SIRARNA V TREBČAH RES POTREBNA?

Pred kratkim je tržaški pokrajinski odbor načelno odobril pobudo Ustanove za obnovo kmetijstva (Ente rinascita agricola), da se na tržaškem Krasu ustanovi sirarna, kjer bi predelovali v maslo in sir mleko, ki ga daje živinoreja na Tržaškem. Pobudniki zatrjujejo, da bi na ta način znatno pripomogli k razvoju domače živinoreje in posredno vsemu kmetijstvu na našem ozemlju, ker bi živinorejci lahko sirarni oddali vse mleko, ki ga dnevno dajejo njihove krave. Odpadla bi hkrati potreba neposredne prodaje mleka potrošnikom, kar se še vedno povečini izvršuje s pomočjo mlekaric. Ta način prodaje pa bo po mnenju omenjene ustanove že tako prej ali slej izginil, ker je zaradi napornega dela število mlekaric čedalje manjše in ker je takšna prodaja v mnogih primerih nehigijska.

Od mnogih živinorejcev smo v zvezi s tem načrtom te dni slišali tele pripombe. Vprašujejo se na primer, ali je ustanovitev sirarne res potrebna, ko se vse naše podelje nahaja v neposredni bližini velikega potrošnega središča, kot je mesto Trst, kjer je in bo povpraševanje vedno mnogo večje od ponudbe. Živinorejci se nadalje sprašujejo, kakšno učinkovito jamstvo jim pobudniki sirarne nudijo, da bo ta kupovala mleko vsaj po enakih cenah, kot bi jo lahko plačevale mlekarice ali kakšno nabavno podjetje ali ki bi jo sami prejeli z neposredno prodajo.

Dokler ne bodo živinorejci prejeli podrobnejših pojasnil in natančnih zagotovil, je jasno, da bodo z nezaupanjem gledali na načrt, ki ga predlaga Ustanova za obnovo kmetijstva.

Naj še omenimo, da ta ustanova predlaga, naj se sirarna zgradi v Trebčah, ki se nahajajo nekako sredi vsega ozemlja. Za gradbena dela in opremo pa bi potrošili kakih 35 milijonov lir.

Štivan:

PRETRESLJIVA PROMETNA NESREČA

V sredo se je na državni cesti, ki pelje skozi Štivan, zgodila pretresljiva prometna nesreča. Vojaški avtomobil je do smrti povozil 3-letno deklico, ki je hotela prečkati cesto, ker je na drugi strani zagledala mater.

Deklica je hčerka vdove, ki je pred nekaj meseci tudi na tragičen način zgubila moža. Nesrečna družina je pred nedavnim prišla v Štivan iz Ogleja, ker je rajnik dobil delo v tukajšnji tovarni papirja.

Gročana:

VASICA, KI ZASLUŽI VEČ POZORNOSTI

Kdor prvič pride v to vasico nedaleč od mejnega prehoda na Pesku, se lahko takoj prepriča, da tu bivajo podjetni ljudje. Že na prvi pogled lahko opazi, da so domala vse hiše in kmečka poslopja obnovljena in prav lepo urejena. V vasi je tudi več novih in sodobno zgrajenih hlevov, kar pomeni, da se prebivalci intenzivno bavijo z živinorejo.

Mnogo lepše lice pa bi ta vasica imela, če bi pristojna oblastva poskrbela, da se razširi in popravi dohodna cesta in da se temeljito uredijo tudi njene vaške poti. Pridni in podjetni prebivalci Gročane povsem zaslužijo, da se ta dela čimprej izvršijo, saj se bodo lahko potem s še večjim veseljem in vnemo posvetili vsakdanjemu delu za lastno in skupno korist.

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUSTVO

priredi v soboto, 10. februarja 1962, v hotelu »Excelsior Palace« svoj tradicionalni

»DOBRODELNI PLES«

Pričetek ob 21. uri.

Vstop izključno z vabili, ki se dobijo na sedežu društva v Trstu, ulica Machiavelli 22, telefon 36-275, vsak delavnik od 10. do 12. in od 17. do 19. ure. Tu se lahko tudi rezervirajo mize.

Beneška Slovenija

GLADOVNA STAVKA V BOLNICI

V splošni bolnišnici v Vidmu, in sicer na oddelku »Forlanini« za bolne na pljučih, nekaj ne gre v redu. Zadeva nas zanima ker gre tudi za naše rojake iz Beneške Slovenije, ki so zavarovani pri Socialnem skrbstvu. Bolniki so sklenili, da bodo stopili v gladovno stavko, če se razmere ne bodo izboljšale. Pripravljeni so tudi napraviti pohod pred prefekturo v samih nočnih srajcah. Oskrbovanci se tudi upirajo proti nameravani premestitvi v goriški sanatorij, češ da bodo preveč oddaljeni od svojcev.

CEDAD

Na cesti iz Premarjaka v Čedad se je v ponedeljek zopet pripetila huda nesreča. Nezgode je kriv nepreviden šofer, ki je skušal prehiteti drug avto in še vespo. Pri trčenju sta jo najbolj izkupil Lidija Macorig in Rino Modonutti, ki sta se vozila na motornem kolesu. Slednji je skoro na koncu življenja. Stiri osebe iz obeh avtomobilov so tudi precej ranjene, le tri so pri tej neprevidni vožnji ostale brez ran. Policija preiskuje, kdo nosi glavno krivdo, toda po toči zvoniti je prepozno.

TRBIZ

Cesta proti državni meji na prelazu Kokovo ima toliko vijug in strmih, da je res nevarna za vožnjo. Koliko nesreč se je že pripetilo po tistih klancih! Prejšnji teden, v petek zjutraj, se je pripetila še ena. Iz Trbiža je vozil proti obmejnemu bloku

OBMEJNI PROMET

Statistike o prehodih preko glavnega goriškega bloka pri Rdeči hiši kažejo, da se osebni promet čez mejo neprestano veča. Lansko leto je potovalo s potnimi listi 61.783 italijanskih državljanov, kar pomeni 22 odstotkov več kot predlanskim. Tujcev s potnimi listi je pa prekoračilo mejo 42.606, to je skoraj 4000 več kot leta 1960.

Mali obmejni promet s prepustnicami različnih vrst pa kaže tele številke. Italijanskih državljanov je potovalo nad 296.725, jugoslovanskih pa je prišlo na to stran 792.281. Te številke so pa manjše kot leta 1960, ker je bil prehod v mesecih februarju in marcu zabranjen zaradi slinavke. Značilno je tudi, da hodijo italijanski državljani v Jugoslavijo najbolj v avgustu. Jugoslovani pa prihajajo sem najbolj v maju in decembru. Zimski mesec jim prija zaradi sedem dneh ob svetem Andreju in zaradi novoletnih nakupov.

Navedeni osebni promet je že sam po sebi zadosten dokaz o pomembnosti videmskih dogovorov. Ob koncu moramo pa še izraziti željo mnogih prehodnikov, ki se pritožujejo o malenkostnem sitnarjenju nekaterih carinskih organov. Da morajo ti organi pravilno in natančno opravljati svojo dolžnost, o tem nihče ne dvomi, toda gre za način. Tudi obmejni organi se morajo zavedati, kot pač vsi nameščenci, da so oni zaradi občinstva na svojem mestu in ni občinstvo njim na uslugo.

RUPA

Iz naše vasi vedno ta ali oni počasi odide drugam. Prejšnji teden se je izselila od nas kar cela družina, in sicer iz ugledne Toma-

- Kanalska dolina

težak tovarnjak. Vodil ga je lesni trgovec iz Trbiža Karl Lager; ob njem je pa sedel šofer podjetja Tren. Manjkal je še dober kilometer do bloka, ko je začelo vozilo polzeti na gladki cesti proti desnemu robu ceste. Tu se je tovarnjak prekucnil in se je valil po strmini 80 metrov navzdol naravnost na železniške tračnice. Strašanski hrušč je priklinal mimoidoče avtomobiliste, ki so opazili na železniškem tiru velikanski kup razbitin, iz katerih sta samo malo popraskana prilezla oba vozača. Velika sreča je bila, da ni takrat privozil mimo vlak. Progo so kmalu očistili. Škoda na tovarnjaku je pa velika.

CENTA

Znano je, da so ceste po naših gorskih vaseh še vedno v slabem stanju. Niti se ne smemo preveč čuditi temu dejstvu, ker so tudi v dolini stranske ceste precej zanemarjene in tudi po navadi precej ozke. Dokaz je nesreča, ki se je pripetila v soboto na ostrem ovinku, kjer se odcepi stranska cesta proti Centi od asfaltirane pontébske. Prav za ovinkom vodi čez potok še ožji mostiček. Zvečer ob sedmi uri sta privozila na ovinek dva avtomobila vsak s svoje strani. Zaradi ozke poti sta se vozila podrgnili druga ob drugo, toda eno se je prebrnilo, k sreči samo na malo nižje ležeči travnik. Potnike je vrglo iz avta tako, da so se vsi poškodovali. Precej hudo je pa ranjena gospa Minisini, ki so jo nezavestno odpeljali v huminsko bolnišnico.

žičve hiše. Gotovo jim ni bilo prijetno zapustiti rodne kraje, saj je življenje na vasi v mnogočem različno in bolj prijetno od mestnega. Rupenci bomo tudi pogrešali Tomažičevo družino; saj je domači pevski zbor imel kar dva njena člana kot pevca, očeta Feličeta in sina Stanka ter dve pevki. Kar štiri moči manj, to se bo pri zboru poznalo. Prijazni družini voščimo, da bi se v novem okolju prijetno počutila.

TRZIC

Med ribiči v Trziču je ta teden zavladalo razočaranje. Že pred prazniki smo poročali o dveh dobrih ribjih lovih na glavatce (cevoli). Ribiška zadruga ima vsako leto velike stroške za čolne, paznike, nastavljenice in zlasti za dragocene mreže, ki stanejo po nekaj stotisoč lir. Uloviti morajo mnogo stotov rib, da pokrijejo stroške in jim ostane še za vsakodnevne družinske potrebe. Zato so upali, da bodo tudi pri tretjem povleku mrež v nedeljo imeli srečo kot prvič in drugič. Vlekli so in vlekli, a v mreže se je ujelo komaj 24 stotov rib, kar je tako malo, da se ni niti splačalo vreči mrež. Vrh vsega so se pa te še potrgale, kar pomeni za ribiče in njih družine velikansko škodo.

PEVMA

Dva naša rojaka sta si privoščila v nedeljo izlet preko meje, ki se pa ni prav srečno končal. 22-letni Vrigil Primožič in njegov prijatelj Robert Simčič sta se nadejala, da bosta v Novi Gorici preživela nekaj prijetnih ur. Na cesti na so se jima zvečer vozila nekaj spodmaknila, da sta močno padla na cestišče in se potolkla; oba najbolj po glavi in čelu. V slošni bolnišnici so ju obvezali, a obveze bosta morala nositi najmanj sedem dni.

GRADIŠKA

V Gradiški se krajevni turistični odbor z vso vnemo pripravlja na tradicionalni praznik in semenj svetega Sebastiana, ki bo 20., 21. in 22. tega meseca. Na sporedu so razstava in semenj goveje živine; razstava kmetijskega orodja; vinska pokušnja; razstava izložbenih oken in razstava najlepših fotografij stare in nove Gradiške z okolico. Manjkale ne bodo seveda stojnice z izbranimi vini in pečenimi pegatkami (faraona). To bodo nudili tudi v javnih lokalih kot pristno domačo poslastico.

STEVERJAN

Ker se je med govejo živino, zlasti okoli Krmina, pojavila slinavka, so se oblastva na obeh straneh meje domenila, da se za pro obmejni prehodi za govejo živino od Števerjana do Medane. Od 6. do 31. januarja ostanejo zaprti prehodi v Števerjanu. Uklancih, Vrši in pod Zeglom. Prehod oseb pa je še dovoljen.

V zvezi s to boleznijo je pokrajinski živinozdravnik odredil, da se mora cepiti vsa goveja živina v števerjanski občini. Obvezno cepljenje se je izvršilo od ponedeljka do danes. Cepivo je dala brezplačno na razpolago država.

KOLIKO JE URA?

Telefonska služba se tudi v Gorici vedno bolj prilagaja življenjskim potrebam. Druž-

Iz Goriške

ba TELVE je pred božičem upeljala tudi urad za »točno uro«. Zavrtiš številko 16 in v slušalki ti takoj odgovori avtomatični glas in pove točno uro in minuto. Številke so že urezane na magnetnem traku in ni zato potreba nobenega »Prosim« ali »Hvala«. Po uri vpraša pa lahko samo telefonski naročnik, ker mu aparat za vsako vprašanje samodelno zapiše 10 lir stroškov.

GABRIJE

Novic kaj posebnih ni v naših krajih; saj, če je po starem, še nekam gre, novost pa po navadi ni nobena blagost. — Vodovod je po naši vasi že povsod napeljan. Le še do župnišča manjka priključitev. — Bolj kot gorenji konec proti Rubijam, je znan po svetu naš spodnji konec proti Dolu. Tam živahno strežejo v znanih gabrskih gostilnah, seveda bolj tujcem kot domačinom. Pred »Danilotom« in pred »Tomažem« stoji vedno vrsta avtomobilov, največ z značko TS. Oba gostilničarja sta tudi precej podjetna. Že pred časom sta prenovila vse prostore, da so za gosta zelo vabljivi.

STRAŽICE

Okoli goriškega mesta rastejo nova naselja kot gobe po dežju. Najbolj se širi predmestje v Stražicah pri Soči. Računajo, da je narastlo prebivalstvo že na 3000 oseb in še vedno zidajo nova poslopja. To naselje je doslej spadalo pod župnijo Srca Jezusa vega. Župna cerkev pa je precej oddaljena in zato so se verniki posluževali zasebnih kapel za službo božjo. Škofija je pred kratkim odločila, da bo v Stražicah ustanovila novo faro, posvečeno svetemu Jožefu delavcu. V najkrajšem času bodo začeli zidati na zemljišču, ki ga je darovala občina, župnišče in posebno stavbo za verske organizacije in zbirališče otrok. Nato bodo pričeli graditi cerkev, katere načrt je izdelal arhitekt Riavis. Stala bo na ovinku ulice Torriani in Brigata Pavia. Nova fara pa bo obsegala ves okoliš od potoka Korna do Soče

»PRODAJAJ PRIJAZNO«

Zveza goriških trgovcev je razpisala na gradno tekmovanje za najlepšo izložbo pod geslom »Prodajaj prijazno!« Izložbenega tekmovanja so se udeležile povečini trgovine oblačil in tkanin. Izmed slovenskih podjetij je krasno uredila svoje izložbe steklarna Koren na Korzu.

V petek bo posebna komisija pregledovala izložbena okna in določila prvega nagrajenca.

Zamisel, naj trgovci in prodajalke prijazno postrežejo odjemalcem, je res lepa in bi morala veljati prav tako za skromne kot za bogate odjemalce.

Naročnike, ki niso še poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Sredi kulturne sezone v svetu

Druga številka „Literarnih vaj“

Izšla je druga letošnja številka »Literarnih vaj«, ki jih pišejo tržaški študentje in prinaša prav živahne in obetajoče prispevke. Tak je na primer humoristični potopis pod dolгим naslovom »Kako se je moj jaz, s popotno culico na plečih, potikal po prostrani frankovski deželi kakor ptice pod nebom, ki ne sejejo in ne žanjejo...« Piše ga Matjaž Schart. Bere se prav prijetno. Mira Stegu nadaljuje povestico »V senci glicinij«. Prijetno se berejo tudi nekateri drugi prispevki. V rubriki »Kultura« ocenjujejo Josip Tavčar in Martin Jevnikar nekatere nove slovenske knjige. Dijaška revijica vsebuje še rubrike »Glasba«, »Znanost«, »Sport«, ki jih pišejo dijaki sami in »Ugankarski kotiček«. Tudi ilustrirajo jo dijaki, kot navadno z linorezi.

TURNEJA ITALIJANSKEGA GLEDALISCA Z REKE

Italijanska drama na Reki pripravljajo pod vodstvom Alessandra Petterlina vrsto predstav v večjih in manjših istrskih središčih, kjer biva italijanska manjšina. Turneja se bo začela v Izoli s predstavo Testonijeve komedije »Mezzo Milione« (Pol milijona), katero so že z uspehom predvajali na Reki. Gledališče ima v programu tudi »kriminalko« Agathe Christie »I dieci poveri negretti« (Deset ubogih črnčkov). Izvajalo pa bo tudi neko Pirandellovo delo in se tako priključilo proslavam, ki jih prirejajo po Italiji in po drugih državah Evrope za 25-letnico smrti tega velikega italijanskega dramatika.

NOVA IGRA FRANÇOISE SAGANOVE

V Parizu je bila premiera nove gledališke igre znane francoske pisateljice Françoise Sagan »Parfois les violons...« (Včasih violine). Francoska kritika se ne kaže posebno navdušena. Nova igra se slabo odreže zlasti pri primerjanju s prvim dramskim delom avtorice »Grad na Švedskem«.

Kot tako pogosto, obravnava Saganova tudi to pot trikotno razmerje, zlasti pa ljubezen med starajočo se Charlottino in mladim ljubimcem. Charlottino upanje, da bo dedovola po svojem starem možu, se izjalovi, ko se pojavi možev nečak, srčno dober mladenič s potezami Dostojevskijevega »Idiota«. Sicer zvita Charlotta iztrga naivnemu fantu dedščino iz rok, se pa končno zaljubi v dobrega fanta. Igra je napisana tehnično dovršeno, kot je to običajno pri Saganovi. Dejanje in osebe pa po besedah kritike ne prepričajo. »France Soir« piše: »Igra je mlatenje prazne slame«. »Le Monde« pravi: »V primerjavi s tem, kar smo od Saganove pričakovali, smo razočarani.« Velik osebni uspeh pa je doživela Marie Bell, velika igralka pariškega gledališča, ki je igrala starajočo se Charlottino. Režiral je Jerome Kilty.

Informativna služba v svetu

UNESCO je objavil za obletnico splošne izjave o človeških pravicah poročilo, ki prikazuje razvoj radia in televizije v svetu. Število radijskih postaj je naraslo od 5450 v letu 1948 na 11.760 v letu 1960, to je za 114%. Število radijskih aparatov je naraslo v istem času za 128%, namreč od 161 milijonov, na 366 milijonov in 500 tisoč.

Kar zadeva televizijo, pravi poročilo, da obsega televizijsko omrežje zdaj skoro vso zemeljsko oblo, medtem ko so imeli leta 1948 televizijske oddaje samo v redkih državah.

Tiskovne agencije so se v zadnjih 12 letih prav tako močno razvile in pomnožile, zlasti v Afriki. Zdaj jih deluje tam 21 v enakem številu držav. Glede tiska pa pravi poročilo UNESCO: »Tisk je nekoliko izgubil na razširjenosti v Evropi in Severni Ameriki, napredoval pa je v Sovjetski zvezi, v Južni Ameriki in v Afriki«. Število dnevnikov na vsem svetu se je dvignilo od 6120 v letu 1948 na 7660 v letu 1960. Skupna naklada pa je narasla za 31%. Število kino dvoran se je povečalo od 95.000 na 167.000. Kar pa zadeva filmsko proizvodnjo, je bila lani na prvem mestu Japonska s 423 filmi pred Združenimi državami z 223 filmi.

CENTER ZA SVETOPISEMSKE ROKOPISE

V Jeruzalemu bodo zgradili tako imenovano svetopisemsko svetišče, v katerem bodo hranili rokopise z Mrtvega morja, kot sta naznanili izraelska vlada in ameriška kulturna ustanova Gottesman. V zgradbi bo imel svoj sedež Gottesmanov center za redke svetopisemske rokopise. V njem bodo hranili poleg rokopisov z Mrtvega morja tudi razne druge redke zgodovinske dokumente, med njimi 15 pisem, katera je poslal judovski vojskovodja Bar Kocheba poveljnikom judovskega upora proti Rimljanom.

Gottesmanovo ustanovo je ustanovil leta 1956 ameriški industrijec in človekoljub Samuel Gottesman, ki je leto prej podaril izraelski vladi štiri rokopise z Mrtvega morja. Svetopisemsko središče v Jeruzalemu bodo odprli septembra 1963. Stalo bo v bližini nove parlamentarne palače. Nameščeno bo skoro popolnoma pod zemljo. Vidna bo samo kupola. Dvigala se bo nad štirioglatim bazenom, iz katerega bodo brizgali vodometi, ki bodo škropili zunanje stene kupole.

Ženske so maščevalne tudi v literaturi

V Parizu je bila ustanovljena nova literarna nagrada, z nazivom nagrada »Nana«. Ustanovila jo je skupina žensk, med katerimi so pisateljica Muriel Rees, igralki Micheline Presle in Sophie Desmarests ter modistka Marie Jeanne Marchand. Z novo literarno nagrado hočejo »nagraditi« ali bolje rečeno osramotiti najslabšo knjigo, ki jo bo v teku leta napisal kak pisatelj moškega spola. S tem se hočejo maščevati za znano »nagrado Jules«, katero podeljujejo moški vsako leto za najgršo knjigo, ki jo je napisala kaka ženska. Kandidati za prvo nagrado »Nana« so baje naslednji: José Luis de Villalonga za knjigo »L'Homme de plaisir«, v kateri pripoveduje dogodivščine razbrzdanca, Claude Mauriac za roman »Markiz, ki je odšel ob petih« in ki je napisan v stilu tako imenovanega »novega romana«, ter grof Beaumont za roman »Adieu Focolara«.

Pisateljica Françoise Parturier, ki je dobila letošnjo nagrado »Jules« za najslabšo knjigo, je potrošila 500 novih frankov, kolikor je znašala nagrada, za to, da je kupila za vse člane razsodišča abecednike...

MAPA O STAREM TRSTU

Založba »Stabilimento tipografico nazionale« je izdala te dni elegantno mapo, ki vsebuje 12 reprodukcij izvornih tiskov iz 19. stoletja, ki prikazujejo nekdanji Trst iz razdobja od konca 18. do druge tretjine 19. stoletja.

Nova drama Mire Mihelič

V Mestnem gledališču v Ljubljani je bila pred kratkim premiera komedije »Veverica ne sme umreti«, katere avtorica je Mira Mihelič. Režiral je Jože Gale, scenografijo pa je ustvaril arhitekt Sveta Jovanovič. Spremnό glasbo je zložil Marijan Vodopivec. V glavnih vlogah te krstne predstave so nastopili Judita Hahnova, Tina Leonova, Alenka Svetelova, Iva Zupančičeva, Franček Drogenik in Pavle Kovič kot gost.

»FESTIVAL NARODOV« V FLORENCI

V ponedeljek se je začel v Florenci mednarodni festival dokumentarnih filmov, pod naslovom »Festival narodov«. Na festivalu sodelujejo s svojimi filmi Nizozemska, Sovjetska zveza, Turčija, Velika Britanija, Nemčija, Češkoslovaška, Belgija, Poljska, Jugoslavija, Malezija, Francija, Egipt, Maroko, Švica, Kanada in seveda Italija. V okviru festivala so priredili retrospektiven prikaz ameriškega sociološkega in etnografskega filma od začetkov do konca druge svetovne vojne. Jugoslavija je predvajala film »Sejem«.

Liz Taylor - najbolj popularna

Ameriški filmski strokovnjaki in razne pristojne ustanove so ugotovili, da je Elizabeth Taylor tista filmska igralka, o kateri je svetovni tisk v letu 1961 največ pisal in ki je najbolj polnila blagajne filmskih dvoran po vsem svetu. Kljub hudi boleznι, ki jo je privedla v bližino groba, je doživela Liz Taylor lani tudi izredne uspehe in dobila velika priznanja, kot na primer »Oskárja« za vlogo v filmu »Vehera z vizonom«. Kot znano, je zdaj Liz Taylor v Rimu, kjer nastopa kot Kleopatra v filmu o usodi te slavne egiptovske kraljice.

RUSI SE TRGAJO ZA PASTERNAKOVE PESMI

Knjižnica, v kateri je zbranih 171 pesmi Borisa Pasternaka in ki jo je izdala sovjetska državna založba v Moskvi na splošno zahtevo javnosti, je dosegla v nekaj tednih že tretjo naklado. Ze od začetka decembra so prodali 800.000 izvodov, kar je za lirično zbirko ogromno število.

Nagrade le nesejo

V Franciji so objavili nekaj podatkov, ki kažejo, kako se je povečala prodaja knjig tistih avtorjev, ki so prejeli letos kako pomembno literarno nagrado. Tako so na primera prodali knjige »La pieté de Dieu« samo 25.000 izvodov, preden je njen avtor Jean Ceau prejel Goncourtovo nagrado. Potem se je število prodanih izvodov v mesecu dni dvignilo na 175.000. Knjige »Le promontoire« Henrija Thomasa so prodali, preden je dobil nagrado »Femina«, samo 7.000 izvodov, potem pa se je dvignilo število prodanih izvodov na 63.000. Knjige »Les blés« Rogerja Bordiera so prodali pred podelitvijo nagrade »Renaud« 10.000 izvodov, potem pa še 60.000. Podobno velja tudi za druge nagrajene knjige.

Zadnji prizor
Shakespearjevega
»Hamleta«
v izzvedbi SG
v Trstu

GOSPODARSTVO

V boju proti peronospori odslej le nebakrena škropila

Odkar se je v Evropi prvič pojavila peronospora, je poteklo že 80 let, a še danes ni dovolj jasno, kako se je treba boriti proti tej bolezni. V tem času so preizkusili mnogo sredstev. Vinogradniki so najprej škropili samo z apnenim mlekom, pozneje z raztopino modre galice - brez apna - in nato z najrazličnejšimi zmesmi. Bili so časi, ko so napravili 15% škropilo modre galice, kar pomeni, da so v 100 litrih vode raztopili 15 kg modre galice. Tako močno škropilo pa so uporabljali samo enkrat v letu. Moralo je preteči nekaj desetletij, preden se je uveljavilo škropljenje s sorazmerno šibkimi raztopinami — od 1/2% do 2% — ki pa se je izvršilo večkrat na leto, navadno 4-krat. Zadnje škropljenje so izvršili sredi junija.

Z leti so ugotovili, da za uspešen boj proti peronospori zadostujejo tudi sorazmerno šibke raztopine, in sicer od 1/2 do 1%, a da mora biti apno prvovrstno, sveže pogušeno in škropilo pravilno pripravljeno. Vinogradnikom so strogo zabičevali, da je treba zlivati apneno mleko v raztopino modre galice in nikdar narobe. Nekateri pa so učili tudi obratno. Če se je škropilo pokvarilo in če je ožgalo trte, so pravili, da modra galica ni bila prava in da je bila samo pobarvana soda. Naši vinogradniki, ki so bili iz avstrijskih časov vajeni na angleško modro galico, niso dolgo verjeli v modro galico italijanskega izvora in so zato radi plačevali mnogo dražjo angleško galico. Končno so se le prepričali, da je modra galica sestavljena iz 1/4 ali 25% bakra in 3/4 ali 75% žveplene kisline. To velja za vse modre galice. Angleška modra galica pa je bolj suha, ker jo prej izdelajo, kot italijanska. Kljub temu je Italija največji proizvajalec modre galice na svetu, ker ima največ tovarn, čeprav nima lastnega bakra.

Večkratno škropljenje

O številu škropljenj pa je bilo treba spremeniti prejšnje prepričanje in prakso. Ko se je pojavila peronospora, je pomagalo skoraj vsako sredstvo in tudi samo eno škropljenje. Bolezen je bila še šibka, se še ni udomačila. V poznejših letih je peronospora postajala vedno bolj strupena in zato so morali povečati število škropljenj. Do pred 20 leti se je škropljenje trt zaključilo sredi, najpozneje pa konec julija. Pozneje so ugotovili, da peronospora napada tudi avgusta in celo septembra, to je do trgatve. Zato je bilo potrebno škropiti tudi v tej dobi. Marsikje redno škropijo po 8 do 12-krat na leto, in sicer od začetka maja do oktobra.

Kemična preizkuševališča proučujejo peronosporo od dneva, ko se je pojavila, do danes. Ugotavljajo, koliko je vrst peronospor, kaj pospešuje ali ovira razvoj, katero je najučinkovitejše in najcenejše protisredstvo, kdaj in kolikokrat je potrebno škropiti itd. Raziskavanju kemičnih preiz-

kuševališč se moramo zahvaliti, če se je boj proti peronospori zboljšal in pocenil, ko so začeli uporabljati nebakrena sredstva.

Odločen preobrat

Vse kaže, da bo leto 1961 pomenilo prelomnico glede sredstev, ki se uporabljajo proti peronospori. Do lanskega leta je v borbi prednjačil baker oziroma modra galica, od letos naprej pa bodo — po sedanjih znakih — prednjačila nebakrena škropila, predvsem tista na podlagi zineba, ki vsebuje cink. Kmalu po trgatvi začnejo namreč vinogradniki pripravljati zalogo škropila za prihodnje leto. Po zadnji trgatvi ogromna večina vinogradnikov naroča »aspor« in podobna nebakrena škropila, ki so cenejša, priprave in škropljenja pa so bolj enostavna. Zakaj se je v zadnjem letu modra galica tako zamerila? Če hočemo odgovoriti na to vprašanje, moramo premotriti razvoj trte v letu 1961. Predvsem je začela trta brsteti — poganjati kakih 10 dni prej kot običajno. Doba je bila deževna. Peronospora je zgodaj napadla, a vinogradniki niso začeli takoj borbe proti njej, ker se

jim je zdelo prezgodaj, in so prvič škropili konec maja. Tedaj pa je bila peronospora že hudo razvita in škropljenja niso toliko zalegla, kot bi vinogradniki želeli. Mnogi so tedaj pustili druga škropila in so začeli uporabljati samo modro galico. Zarod je cvetel ali bil neposredno pred cvetenjem vreme je pa bilo neugodno. Pozneje so ugotovili, da se je mnogo zaroda osulo; oploditev se ni izvršila, ker jo je preprečilo slabo vreme. Spoznali pa so tudi, da se je osul ves zarod, ki so ga med cvetenjem škropili z modro galico, medtem ko tega pojava ni bilo, kjer so škropili z asporjem oziroma drugimi nebakrenimi škropili. Podrobna preiskava je pokazala, da je modra galica zastrupila cvete zaroda oziroma cvetne liste in oplodjenje ni moglo nastopiti. Tako je bilo že naravno osipanje zaroda še znatno povečano zaradi škropljenja z modro galico.

S tem pa je izrečena končna razsodba med bakrenimi in nebakrenimi škropili. Kže znanim prednostim nebakrenih škropil, in sicer da ne ovirajo oziroma pospešujejo rasti, da je pridelek večji in da je večji odstotek sladkorja v grozdju, se priključuje še lastnost, da ne zastrupljajo nežnih zarodovih cvetov. Kljub temu bodo seveda še mnogi škropili z modro galico in se ji bodo odrekli šele čez leta, ker so se nekoč zrekli proti novotarijam. Večina vinogradnikov pa bo odslej škropila trte le z nebakrenimi škropili.

Proizvodnja in potrošnja sladkorja na svetu

Potrošnja sladkorja se na svetu stalno dviga in se je dvignila od l. 1954 za 29% ali skoraj za eno tretjino. Temu se ne smemo čuditi, saj je sladkor dobro, prijetno in izdatno živilo.

Kljub večji potrošnji pa so glavni proizvajalci sladkorja v skrbeh, ker cena na svetovnem trgu stalno pada, proizvodnja pa se je kljub nižjim cenam dvignila za 41%, torej za mnogo več, kot se je zvišala potrošnja. Leta 1954 sta bili proizvodnja in potrošnja sladkorja v ravnovesju (375 milijonov stotov vsaka). Takrat so znašale zaloge 150 milijonov stotov, a do l. 1960 so se dvignile na 210 milijonov stotov in se še dvigajo.

MEHANIČNA MOLZA

Tudi naši živinorejci uvajajo mehanično molžo. Ni pa vseeno, kdaj se mehanična molža vpelje. Dr. Gropelli iz Milana je dokazal, da je najbolje vpeljati mehanično molžo takoj ob začetku molzne dobe, torej čim prej po otelevi. S posebnim poskusom je dokazal, da se je od 100 krav 98 takoj privadilo molži, ki je bila vpeljana ob začetku molzne dobe in samo dve se nista privadili. Ko so vpeljali mehanično molžo bolj proti koncu molzne dobe, se je le 70 krav dobro in kmalu privadilo, 30 pa se jih ni. Od teh so jih morali izločiti 5, ker so obolele za mastitisom (vnetje vimena), kar se v tej dobi le težko pozdravi.

SODI IZ GUME

Iz Kalifornije so prepeljali 100 hl vina v Portoriko v 5 gumijastih sodih, ki so prazni tehtali po 70 kg. Prazni zahtevajo malo prostora, ker so dobro vpogljivi. Za prevoze vina na vsak način zanimiva iznajdba.

O sladkorju razpravljajo na mednarodnih kongresih, kjer se tudi dogovorijo o višini proizvodnje in cenah. Tak dogovor je bil sklenjen l. 1958 in ker velja 5 let, zapade komaj konec l. 1963. Tedaj pa bodo stopili v veljavo že novi dogovori.

Koliko je na svetu ljudi, posebno otrok, ki so lačni sladkorja? Gotovo 3/4 človeštva. Če bi si ti mogli kupiti poljubno količino sladkorja, bi zaloge kmalu izginile.

»APIMONDIA«

Tako se imenuje mednarodna organizacija čebelarjev. Članice te organizacije so zveze čebelarjev v posameznih državah. Glavni cilj organizacije je, da si članice izmenjajo izkušnje v čebelarstvu, da se organizira enotna mednarodna zdravstvena služba, da se sploh poenoti zakonodaja o čebelarstvu in da se uredi trgovina z medom in voskom, čebelami in maticami ter matičnim mlečkom, ki postaja zelo važna surovina za zdravila in lepota.

IZVAJANJE »ZELENEGA NAČRTA«

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da je ministrstvo izdalo dokončna navodila za izvajanje zakona št. 454 z dne 2. junija 1961, ki je obče znan pod imenom »zeleni načrt«.

Kot znano, ta zakon med drugim določa prispevke za gradnjo kmečkih poslopij, za izvedbo izboljševalnih del, za nakup strojev itd. Kdor hoče dobiti prispevek, mora vložiti prošnjo na posebnih obrazcih, ki se dobijo na Kmetijskem nadzorništvu v ulici Ghega 6/I. Prošnje se sprejemajo vsako soboto in vsak ponedeljek. Za podrobna navodila in pojasnila se prizadeti lahko obrnejo na Kmetijsko nadzorništvo, soba št. 6, telefon 35-156.

ZA VRTNARJE

Kmetijsko nadzorništvo javlja, da je pričelo razdeljevati nakazila za nakup semen povrtnin, ki jih lahko dobe le vrtnarji, ki imajo za to ustrezne pogoje.

R. Ne cvetejo več zame...

18

Iz vsega pogovora je torej Jerko razumel, da ni Nevina izdala imena moža, na katerega je bilo pismo naslovljeno in ga je on nosil v žepu. Zato je molčal, zlasti ker ni tudi Friderik nič vprašal. Vendar si ni upal odposlati pisma, ker bi to imelo velike posledice. Za hrbtom moža, ki mu je bil toliko let prijatelj, ni hotel ničesar ukreniti. Sklenil je, da bo pismo vrnil Nevi ob prvi priložnosti.

Seveda ni niti slutil, kaj se bo vse med tem zgodilo.

Neva se je pa čutila vsa olajšana, da je ta dan, ki ji je prinesel toliko vznemirjenja, oddala pismo za Živka. V svoji samotni sobici se je čutila kar zadovoljno, ker ji ni bilo več treba srečati očeta. Bala se je, da jo bo začel zopet spraševati po imenu mladeniča, ki ga ljubi. Za vse na svetu ne bo izdala njegovega imena. Sklenila je vztrajati, ker je imela trdno vero, da bo njen dragi prišel k njej. Pismo, ki mu ga je pravkar napisala, bo dokazalo, da ima več poguma, kot ga ji je prisojal. Ko bo prišel k njej on, bosta stopila pred očeta. Dokazala bo očetu, da mu ni dolžna tako slepe pokorščine kot doslej.

Revica ni niti od daleč slutila, kaj pravi pravi oče, da zlomi njeno trmo.

Proti večeru je že šlo, ko ji je oče poslal ukaz, naj se takoj preobleče, da bosta odjezdila.

Za trenutek je deklica stisnila roke na srce, kakor da hoče odgnati preplah, ki jo je stisnil. Danes je pa že enkrat uporabila ves svoj pogum, drugič ne bo šlo več.

Oče je srepro pogledal hčerko, ko je pri-

šla iz sobe. Niti besedice ni znil, ko sta odjezdila izpred poslopja. Neva je opazila, da gresta proti gradu Razpotje. Zavedla se je, da jo oče pelje k Rešniku. Brž je sklenila, da ne bo ta obisk prav v ničemer spremenil njenega stališča. Čudno, oče je jahal mimo Razpotja. Nevina mu je začudeno sledila. Do mozga jo je pa prevzel strah, ko se je zavedla, da sta krenila proti močvirju.

Večer se je že topil v noč. Bele megle so se kolobarile iz vlažne zemlje. Friderikov konj se je mirno ustavil na robu močvirja. Žival pod deklico pa je nemirno prestopicala, kakor hitro so se kopita zarila globlje v blato. Neva je skušala krotiti lastno bojaznen in brzdati nemirno živinče. Krepko je držala za vajeti in je skušala odvrniti pogled od zlokobnega močvirja. Čim bolj mračno je postajalo, tem bolj so se ji začele tresti drobne roke, grozen strah jo je obšel.

Oče je jezdit molče pred njo ob robu močvirja. Neva se je ozrla. Ali naj obrne konja in se vrne domov? Predolga je pot in vsa zavita v temo — ni si upala. Kot uročena je zrla v meglo, iz katere so se sukljale čudovite bele pošasti; rdeče lučke so se utrinjale pri tleh. Vzkriknila je. Mrzel pot jo je obliil. Komaj je še vztrajala v sedlu.

Vsa razmršena in z izbuljenimi očmi se je vrnila z očetom domov, ki jo je takoj poslal v njeno sobo. Šla je po stopnicah mimo mlade mačehe, ki je sočutno pogledala za njo.

Mačeha je še isto noč skrivaj stopila v njeno sobo.

»Bodi pametna, Neva,« ji je prigovarjala. »Saj ne bo tako hudo, če vzameš Rešnika. Oče želi samo, da bi bila preskrbljena. Razpotje je tvoj delež. Ti ga ne moreš sama upravljati. Potreben je nekdo, ki se na to razume. Meniš li, da bi se tisti, katerega ljubiš, na to kaj razumel?«

»Odgovori vendar, ali ima vsaj tak poklic, ki bi dovolil to možnost?«

Nevina je odkimala. »Se študira, zdravnik bo postal,« je potihoma odgovorila.

»Zaboga,« je preplašeno zavpila mlada gospa Vrhovska, »rada bi pri tvojem očetu zastavila besedo, a kako naj to sedaj storim? Saj veš, kakšen je tvoj oče. Kako neki moreš za njegovim hrbtom kaj takega početi?«

»Saj nisem nič storila,« je tiho odgovorila deklica. Celó ločila sem se od njega, da ga ne bi ovirala pri študiju. In še sem pripravljena čakati. Zbrala sem ves svoj pogum, da sem se uprla očetu. Zdaj ne morem več nazaj! Vse, kar mi je usoda namenila, moram prenesti.«

Trd in strog je ostal Friderik Vrhovski. Sklenil je, da bo tega otroka, porojenega v uri blaznega strahu, spet samo s strahom utrdil. Edino ta pot se mu je zdela pravilna.

(Dalje)

ZBIRKA, PLAČANA Z ŽIVLJENJEM

V mesto Hollandio na Zahodni Novi Gvineji je prispela od južne obale Nove Gvineje zbirka primitivne umetnosti, ki jo je zbral pogrešani sin guvernerja Rockefellerja, Michael Rockefeller. Mladi raziskovalec je posamezne predmete nakupil za tobak in sekire. Večji del zbirke bosta dobila newyorški Muzej za primitivno umetnost in Peabody-muzej v Bostonu. Ostanek bo ostal v mestu Hollandio, kot osnova muzeja, ki ga hoče ustanoviti tam oče pogrešanega.

Krushnik je dobro poznal tisto naravo, ker je bil svoj čas dober smučar in strasten lovec — ti lastnosti je podedoval po svojih slovenskih prednikih — in ni mu bilo težko prepoznati obrisov gora in značilnosti njihove narave. Toda zdelo se mu je, da je zdaj bolj deviška, kakor je bila takrat, ko je on blodil s smučmi in s puško na rami po teh gozdovih. Vzbujala je vtis polne divjine, kakor da je popolnoma odtegnjena človeškemu izkoriščanju in načrtovanju. Tudi gozdno živalstvo je moralo biti številnejše, sodeč po nešteti glasovih, ki jih je bilo slišati iz gozda. Vmes so morale biti živali, ki so se šele v zadnjih deset tisoč letih prilagodile tej naravi, ker bi jih morali po podatkih nekdanjega prirodopisa najti samo v Afriki ali Aziji. Posebno čudno je vplivalo divje konjsko rezgetanje, ki se je vedno spet oglašalo iz teme. Zdelo se je, kot da se nekje v bližini razigrano podi čreda konjev na nočni paši. Zadeva pa je bila čudna, ker so bili visoko v gorovju in je bilo le malo verjetno, da je v bližini kaka večja konjska farma.

V Krushniku se je vzbudila nekdanja lovska narava in zahtelo se mu je, da bi razkril, kaj je na stvari. Povedal je profesorju Magnussenu, da bo s puško v roki napravil kratek obhod po nočni pokrajini, da se nekoliko orientira. Morda odkrije tudi kaj zanimivega. Opozoril ga je na nenavadnost tega konjskega rezgetanja v tem gorovju, ki je bilo nekdanj skoraj nenaseljeno. Vsekakor na svojih lovskih izletih nikoli ni naletel na kako farmo v tem delu gorovja in v taki višini.

Profesor si je nekoliko pomišljal, toda potem mu je dovolil, ker je bil tudi sam radoveden, kaj je na stvari, in razen tega je bilo tudi pomembno, da čimprej ugotove, v kakem okolju so se pravzaprav znašli. Bal se je le, da bi se Krushniku kaj zgodilo, ker se je čutil kar nekam očetovsko odgovornega za vsakega človeka, katerega usoda mu je bila zaupana, Krushnika pa je še posebej cenil zaradi njegovega poguma, čuta za praktičnost in red-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

42.

kega smisla za naglo in vsestransko presojo položaja, brez težnje po tendenčnem poudarjanju enega samega problema, kot so jo kazali skoro vsi znanstveniki na krovu »Liberty«. Predlagal mu je, da bi vzel s seboj še kakega drugega člana posadke, morda katerega izmed prirodoslovcev. Toda Krushnik si je tako silno zaželel samote in intimnega, nemotenega stika z naravo, katerega je toliko časa pogrešal, da je ponudbo vljudno odklonil. Zahteval je iz skladišča dobro puško, si pripel za vsak primer za pas še avtomatsko pištolo in lovski nož ter izginil v gozdu.

Sel je v smeri konjskega rezgetanja, toda prodiranje skozi gozd je bilo težavno. Bilo je sredi poletja in rastlinstvo je bilo bujno, poleg tega pa so bila gozdna tla prekrita s padlimi, gnjivimi debli in dračjem. Včasih se je do sredine meč vdrl v močvirno zemljo, ki so jo razmočili nalivi ali kak skriti izvir. Toda to ga ni motilo. Vzbujalo je v njem osrečujoč občutek ponovnega stika z naravo. Bilo mu je celo potrebno, da jo je občutil v vsej njeni fizični resničnosti in plastičnosti, kot zaljubljenec, ki po dolgem času spet otipava telo ljubljene ženske in skuša v temi prepoznati njene oblike in odzive njenega telesa. Božal je debela drevesa in skušal v trdi temi s tipom dognati, kateri vrsti pripadajo. Imel je v žepu baterijo, toda ni je hotel uporabiti, da bi ne pregnal čara tega prvega srečanja z nočno gozdno naravo. Čutil je vsenaokrog prisotnost živalskega življenja, njegovo izvežbano lovsko uho je kljub dolgi odsotnosti takoj prepoznalo mehki šum tačk bežeče lisice in nočno ptico po tem, kako je zaplahutala s perutmi.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Športna dejavnost v letu 1961

Izredni uspehi in številni novi viški

Staro leto bo kmalu šlo v pozabo in ostali bodo v arhivih samo »odmevi«, ki pa jih v minulemu letu ni bilo malo. Leto 1961 je bilo leto kozmičnih poletov in zato vsi soglasno trdijo, da so lanski junaki Gagarin, Titov in Shepard, ki so z visokega gledali našo oblo. V športnih arenah pa so se borili za desetinke sekunde in milimetre najboljši športniki petih celin. Tam gor tisoči km, tu spodaj milimetri! Vsi športni strokovnjaki so predvsem zadovoljni, ker je človek pretekel razdaljo 100 jardov v 9"2 in preplaval 100 metrov v 53"6.

Kateri so najboljši športniki lanske sezone? V pošteved pridejo zlasti skakalec v višino Rus Valerij Brumel, brazilski plavalec Dos Santos, francoski smučar Guy Perillat in Nizozemec Anton Geesink v judo. Brumel je skočil 2,25 m visoko, Dos Santos je postavil neverjetni višek na 100 m v plavanju (53"6), Perillat je bil prvi na vseh tekmah v smučanju in Geesink je porazil vse Japonce v judo in tako postal svetovni prvak.

LAHKA ATLETIKA — Prvak prvakov je brez dvoma Rus Brumel, ki je s svojimi zaporednimi uspehi zasenčil vse ostale prvovrstne izide. Dvajsetletni Valerij je v Sofiji skočil v višino 2,25 m. Izredne uspehe so dosegli tudi skakalec v daljino Američan Boston (8,28 m), metalec diska Američan Silvester (60,72 m) in Italijan Lievore (kopje: 86,04 metra). Tudi v štafetah in v ostalih tekih (v milijah) so tekmovalci izboljšali svetovne in evropske viške. Važno je omeniti, da so Evropejci začeli resno ogrožati Amerikance skoraj v vseh panogah. ZDA je premagala vse najboljše države (SZ, Zah. Nemčijo, Anglijo in Poljsko), toda izidi niso bili izredni. Velike uspehe je žela tudi Francija, ki je premagala Švedsko in Anglijo, čeprav se je uvrstila na drugo mesto v znanem šeststerboju, ki se je odigral prav v Parizu (1. Zah. Nemčija). Med ženskami smo lani zabeležili odlične uspehe Američanke Rudolphove (11"2 na 100 m — svetovni višek) in Romunke Balasove (štirikrat izboljšala svetovni višek v skoku v višino — 1,91 m).

PLAVANJE — V tej panogi prednjačijo Amerikanci, čeprav je hitri Brazilec Dos Santos odvezl Clarku najvažnejši višek. Po tradiciji bi morala biti lanska sezona mirna, toda zgodilo se je prav nasprotno, kar potrjuje kopica rekordov. Senzacionalne uspehe je dosegel Američan Chet Jastremski v prsem plavanju. Nazadovali so Avstralijanci in Japonci.

SMUCANJE — Lanska tekmovanja so potekala v znamenju velike premoči Francoza Perillata. Za tem presenetljivim alpskim smučarjem je treba omeniti Avstrijca Stieglerja, specialista v smuku; tretja sta Francoz Bozon in Avstrijec Nenninger. Med ženskami so se izkazale zlasti Avstrijke, čeprav ni nobena smučarka dosegla izrednih uspehov, kot se je dogajalo pri moških. Najboljši sta bili Avstrijka Traudl Hecher in Nemka Biebl. Izidi dokazujejo, da imajo v smučanju zdaj glavno besedo Francozi pred Avstrijci in Italijani.

KOLESTARSTVO — Najboljši kolesar je bil brez dvoma Francoz Jacques Anquetil, ki je bil nepremagljiv v etapnih dirkah in v tekmah na kronometer. Izkazal se je seveda tudi svetovni prvak Rik van Looy, in sicer v enodnevnih dirkah. Pomembne uspehe sta žela Italijana Pambianco (1. v etapni dirki Giro d'Italia) in Taccone. Velike uspehe je dosegel tudi amater De Rosso. Lani so ugotovili, da Belgijci nazadujejo, medtem ko prihajajo v osprednje italijanski in francoski kolesarji.

AVTOMOBILIZEM — Phill Hill je novi svetovni prvak in najboljšje vozilo na svetu je italijanska znamka Ferrari. V tekmah za svetovno prvenstvo je do predzadnje dirke bil na čelu lestvice Nemeec von Tripps, ki pa se je v Monzi smrtno ponesrečil in tako je častni naslov pripadel Amerikancu. Avtomobil Ferrari ni jmel sploh nasprotnika in zato je zmaga zaslužena. Pojavila pa sta se dva mlada vozača Italijana Baghetti in Bandini, ki mislita letos resno poseči v boj za prvo mesto.

TENIS — Avstralijanci so zaslužno obdržali Davisov pokal (Italija je klonila z izidom 0:5) in zma-

gali skoraj na vseh turnirjih na svetu. Najboljši igralci so Avstralijanci Laver, Emerson in Fraser, sledijo Italijan Pietrangeli, Španec Santana in Američanec Mc Kinley. Pomembne zmage sta dosegli Švedska (pokal Kralja) in Francija (pokal De Galea). Med poklicnimi igralci so se ponovno izkazali Avstralijanci, ki so osvojili tudi Kramerjev pokal. Pri profesionalcih pripada prvo mesto, po odstopu Gonzalesa, Avstralijancema Rosewallu in Hoadu; za njima prideta Amerikanca McKay in Trabert.

TELOVADBA — Lani so Jugoslavani dosegli izredne uspehe. Odlični Miro Cerar se je tako izpopolnil, da je osvojil evropsko prvenstvo. Zaostali so nekoliko Rusi, zelo so pa napredovali Italijani (Carminucci in Menichelli).

SABLJANJE — V tem športu opažamo veliko nazadovanje Italijanov, medtem ko tekmovalci iz vzhodnih dežel vedno bolj prihajajo v ospredje. Največ uspehov so dosegli Rusi in Poljaki.

DVIGANJE UTEŽI — Rusi so vedno prvi v tej športni panogi in redno rušijo svetovne viške. Največji uspeh je dosegel Vlasov, ki je skupno dvignil nič manj kot 550,5 kilogramov. Dobre uspehe so zabeležili tudi Poljaki. Amerikanci nazadujejo, medtem ko Italijani rahlo napredujejo.

MODERNI PETEROBOJ — Rus Novikov se je tudi lani izkazal kot najboljši tekmovalci v tej težki športni panogi, saj je četrtič zaporedoma osvojil svetovno prvenstvo.

ROKOBORBA — Rusi so prevladovali tudi v rokoborbi, posebno v grško-rimskem slogu. V prostem slogu so se odlikovali tekmovalci Irana in Turčije. Od evropskih držav moramo pohvaliti Madžare in Romune.

KOTALKANJE — Italijani so tudi lani potrdili, da so nepremagljivi v kotalkanju (7 zlatih kolajn), tako pri moških kot pri ženskih disciplinah. Odlikovali so se tudi Nemci.

STRELJANJE — Velike uspehe so dosegli strelci Sovjetske zveze, tako pri moških, kot pri ženskah in mladincih.

BOKS — Lani je bilo na sporedu 28 dvobojev za svetovno prvenstvo. V obrambi častnega naslova so se zlasti izkazali Gene Fullmer, Joe Brown in Benny Kid Paret. Najboljši boksar 1961 je prav Fullmer, ki je premagal Robinsona, Fernandez in Pa-

reta. Precejšnje uspehe so med poklicnimi boksarji dosegli Italijani.

NOGOMET — Vsa mednarodna dejavnost je bila osredotočena v izločilne dvoboje za svetovno prvenstvo, ki bo letos v Čileju. Uvrstile so se vse najboljše enajstovrstice sveta. Glavni favoriti tekmovanja so predstavniki Južne Amerike (Brazilija, Argentina in Urugvaj), medtem ko imajo iz Evrope precej upanja Madžarska, Anglija in Spanija. V Montevideu so odigrali tudi finalno srečanje prvakov Evrope (Bencifa) in Južne Amerike (Penarol). Zmagali so domačini. Češka Dukla je bila prva na znanem turnirju, ki se je odigral v New Yorku.

VESLANJE — Rusi so premagali Nemčijo in s tem osvojili prvenstvo Evrope. Častno so se izkazali Nemci in Italijani, ki predstavljajo presenečenje sezone. Pri ženskah je SZ bila prva, kar se je zgodilo tudi v disciplini kanujev.

JADRANJE — Lani je bilo na sporedu precej zanimivih tekmovanj, posebno v severnih vodah. Glavne zmage so izbojevali Švedi, Svcariji, Danci in Nemci. Evropa je premagala Ameriko in ta uspeh je velike važnosti za našo celino.

KOSARKA — Letošnja sezona je bila precej mrtva. Jugoslavani so zaslužno osvojili prvenstvo Balkanskega polotoka (2. Bolgarija), mošto Real Madrid pa je v Parizu osvojilo pokal Evrope.

ODBOJKA — Na odbojarskem turnirju, ki je bil v Torinu za pokal Italija 1961, se je na prvo mesto uvrstila Jugoslavija.

VATERPOLO — Madžari so letos zmagali na vseh pomembnih turnirjih. Na drugem mestu najdemo Jugoslavijo, Italijo in SZ. Velik napredek je pokazala tudi Romunija. Nizozemci pa so bili prvi v turnirju, ki je bil v Huizenu.

HOKEJ NA KOTALKAH — Portugalci niso lani imeli velikih težav, da osvojijo tako evropsko prvenstvo, kot prvo mesto za Latinski pokal. Druga je bila Spanija.

BALINCANJE — Lani so Italijani dosegli številne zmage: svetovno prvenstvo, evropsko prvenstvo itd. Glavni nasprotniki Italijanov so bili, kot vedno, Francozi.

JAHANJE — Velike uspehe je lani žela Italija po zaslugi konj Molvedo, Rio Marin in Tornese (evropski prvak).

NAMIZNI TENIS — Lanskoletni najboljši igralci so bili Kitajci, ki so dosegli številne zmage. V Evropi so se odlikovali Madžari in Jugoslavani.

SAH — Pripravlja se turnir kandidatov, ki bo junija v Curaçau. Lani je pomemben uspeh žel Rus Talj, ki je bil prvi na Bledu (2. Fisher) in ki se misli ponovno spoprijeti s svetovnim prvakom Botvnikom.

d. t.

ŽENA IN DOM

KAKO PRI SMUCANJU SKRBIS ZA OBRAZ

V zimskem času bo marsikatera od vas odšla v hribe, da se naučije snega in veselja, ki ji ga ta povzroča. Vedite pa, da sneg, skupno s soncem in vetrom, močno škoduje očem. Treba jih je zato obvarovati s temnimi naočniki. V primeru, da se vam, ti razbijejo, kar se mnogokrat dogaja, počrnite okoli trepalnic z ožganim zamaškom. Ta način obvarovanja oči je domač ljubiteljem visokih hribov. Ako vas oči pečejo, ne drgnite si jih s prsti, ampak si raje denite nanje obkladke z mlačno vodo. Tudi kapljice »colirias«, ki jih kupite v lekarni, mnogo pripomorejo k ohranitvi lepih, zdravih oči. Tudi na trepalnice ne pozabite! Namažite si jih z dobro kremo.

Kot škoduje poleti sonce naši koži, ako se preveč sončimo, tako ji pozimi škoduje veter. Ta namreč močno osuši kožo. Treba jo je zato namazati z mastno kremo.

Priporočljivo je, da si pozimi ustnice našminkamo. Če pod vplivom sonca in mraza razpokajo, je najbolje, da jih namažete z ricinusovim oljem. Če nastanejo na njih razne ranice, bodo te izginile s kamilčnimi obkladki. Ne močite jih pa neprestano s slino, kajti s tem boste samo poslabšale njih stanje.

Prehod iz toplega okolja v mrzlo in obratno povzroči na občutljivi koži obraza in predvsem na nosu razne pordečitve. Dobro je, če si nos namažete z glicerinom, kateremu ste primešale nekoliko tannina, in ga drgnete z dvema prstoma od spodaj navzgor in obratno. Proti pordečitvi lic je tu dober pripomoček: pest svežega petersilja držite namočenega v kozarcu deževnice 24 ur. Umijte si obraz s to vodo in si ga napudrajte.

Ce je vaša koža zaradi preutrujenosti izgubila blesk, izpijte, preden greste v posteljo, skodelico lipovega čaja. Drugi pripomoček za izboljšanje barve kože je tale: iztisnite sok pol pomaranče in vanj vlijte kavino žličko limoninega soka. Izpijte to zjutraj, pol ure preden pijete kavo.

In še eno navodilo za tiste, ki imajo posebno v zimskem času zelo suho kožo. Pomagajte si od časa do časa s tole vitaminsko masko: kavina žlička medu, v njem kapljica limoninega soka in mandeljnovnega olja. Raztegnite to zmes na obraz in držite vedno zaprte oči. Čez 20 minut si to odstranite.

Po vsch teh navodilih pa veselo smučanje!

Ondina M.

177. Tam sta morala preko skal, ki so bile za skok oddaljene druga od druge. Tukaj je Kazan šele opazil, kako neboljerna je bila Siva sedaj. Gotovo se je dvajsetkrat pripravila na skok, in ko ga je končno tvegala, se je vsa drhteča zgrudila h Kazanovim nogam. Samo takrat je bila mirna, kadar se ga je tesno dotikala.

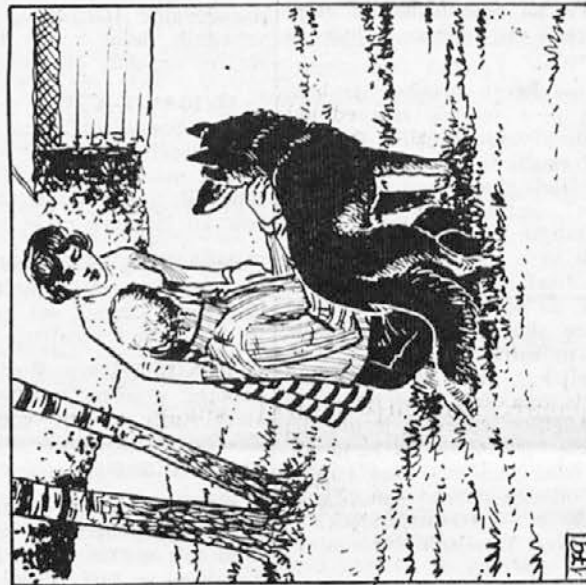
176. Zvečer se je Kazan dvignil. Poklical je še Sivo. Ni hotel, ni mogel več ostati na Sončni pečini — in Siva mu je voljno sledila. Korak za korakom sta se spuščala po stezi navzdol, proč od svojih otrok. Ona se ni oddaljila od njega, neprestano se je s smrčkom dotikala njegovega telesa. Tako sta prišla do ovinka.

175. Kazan je vedel, da je njegova draga Siva sedaj brez moči — še bolj neboljerna kakor mala bitja, ki so še pred nekaj urami v mesečini tako ljubko gomazela okoli njega, pa so sedaj tako mirna. Ves dan je ostal pri njej. Jeanne ga je zaman klicala. Kadar je veter prinesel njen glas, se je Siva tesneje stisnila h Kazanu.

180. Kako rad bi ostal pri gospodarici in njeni punčki, toda misel na Sivo in njeno slepoto ga je premagala. Toda ob Sivi je bilo hrepenenje spet hujsje od sočutja. O, ko bi Jeanne vedela, kam odhaja Kazan, ko bi le enkrat videla ubogo slepo žival, gotovo bi ji pomagala! Tako pa je le skušala Kazana bolj in bolj navezati nase.

179. Ves dan sta ostala tesno skupaj. Šele popoldne naslednjega dne se je Kazan odpravil k hiši. Jeanne in njen mož sta pregledovala njegove rane. Mož je zmajal z glavo: »Prav lahko bi bil to njegov poslednji boj!« Jeanne je namazala njegove rane in Kazan je legel k njej. Čez dobro uro pa se je napotil k vratom.

178. Le enkrat je Kazan pozabil in skočil za zajčkom. Po nekaj skokih se je domislil Sive. Niti za korak se ni oddaljila od mesta, kjer jo je zapustil, preplašena je obstala in ga čakala. Ko ga je začutila, ga je boječe pozdravila s cviljenjem. Kazan je sklonil ponosno glavo in pristopil, da bi jo vodil dalje v njeni večni noči.

Za

naše

najmlajše

30

PO
POVESTIJ. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER